

Zsidó híradó

Erdoğan peszáchi jókívánsága és a diplomáciai kapcsolatok normalizálása Izraellel

Úgy látszik, hogy Törökország újból normalizálni szeretné a diplomáciai kapcsolatát Izraellel. Hétfőn levelet küldött a zsidó államnak, amelyben az állt, hogy hajlandók nagykövetet küldeni Tel-Avivba, ha az izraeli kormány vállalja, hogy viszonzza a gesztust, és küld Ankarába követet – számolt be egy magas rangú török tisztviselő az *Israel Hayom* hírpornálnak.

A két egykor szövetséges ország fő nézeteltérése továbbra is a Hamász tisztviselőinek törökországi jelenléte. A két ország kapcsolata 2010, a Mavi Marmara hajó ellenőrzése körüli incidens óta elég hullámszó és amely az izraeli török nagykövet kiutasításához vezetett.

2013-ban Barack Obama akkori amerikai elnök izraeli látogatása során meggyőzte Benjamin Netanjahu izraeli miniszterelnököt, hogy felhívja Recep Tayyip Erdoğan török elnököt. Akkor Netanjahu bocsánatot kért a 2010-es történetekért és megállapodtak, hogy újból felveszik a diplomáciai kapcsolatot. 2016-ban Izrael újból nagykövetet küldött Ankarába, azonban 2018-ban a Hamász által tartott „visszatérés márciusa” eseményeket követően Törökország kiutasította az izra-

eli nagykövetet, akit aztán kellemetlen helyzetbe hoztak az ankarai reptéren.

„Törökország és Izrael soha nem szakította meg a diplomáciai kapcsolatát, az évek során lezajlott negatív események ellenére sem” – mondta Karel Valansi, a T24 török online újság politikai elemzője az *Israel Hayom*-nak. „Mindkét félnek sikerült elkülönítenie a gazdaságot és politikát, és segítettek egymásnak humanitárius kérdésekben. A párbeszéd csatornáit végig nyitottak maradtak, ezért sem könnyű lemondani a kapcsolatról, mely másfelől jelentősen sérült és annak helyreállításához politikai akaratra és bizalomépítésre van szükség.”

Sokan igen előremutatónak értékelik Erdoğan múlt heti Twitter-üzenetben küldött peszáchi jókívánságát: „Szívvel jövő jókívánságaimat küldöm minden zsidó polgárnak a Peszách, a zsidó hit egyik legfontosabb vallási ünnepe alkalmából!”

Félsz? Annál jobb!

A sivatagi szentély felavatása kapcsán a Tóra egy különös eseményről tudósít: mikor eljött az idő, hogy Áron, az újonnan kijelölt főpap bemutassa az első áldozatát, ő csak állt egy helyben, ahelyett, hogy kötelességének eleget tett volna.

Látva testvére vonakodását, Mózes azt kérdezte tőle: „Áron! Mitől félsz? *Lökách nivchártá* – erre lettél kiválasztva!” (3Mózes 9:7. és Rási uo.)

A haszidizmus megalapítója, a szent Báál Sém Tov a fenti szavakhoz a következő magyarázatot fűzte: Mózes akkor értette meg végérvényesen, miért éppen bátyja választotta ki a feladatra, mikor látta, milyen kétségek gyötrik a felelősség magára vállalása kapcsán. „*Lökách nivchártá*”: azaz éppen ezen tulajdonságod – az alázatod és az Istenfélelmed – miatt választattál ki, hogy eleget tégy a főpapi kötelezettségeknek.

A közszolgálathoz és a felelősséghez fűződő ilyen viszonyulás még jobban felértékelődik körünkben, mikor a törtétek nem győznek egymásra ígérni, csak hogy egy jó lehetőséggel kecsegtető pozíciót megkaparinthassanak.

Sálom Dovber rabbi, azaz az ötödik lubavicsi Rebbe egyszer egy haszidját igyekezett meggyőzni, hogy az menjen rituális vágónak. A haszid azonban szabadodott, s azt mondta: „Rebbe, nem tehetem, hiszen ez óriási felelősség!” (a rituális vágás hatalmas felelősség, annak elvégzésére időről időre mindig a legalázatosabb egyéneket jelölték ki.)

A Rebbe a válasz hallatán elmosolyodott, s azt kérdezte: „Hát kit kellene, hogy kijelöljek a feladatra? Egy olyan valakit, aki még csak egy kicsit sem szeppen meg a felelősségtől?”

A vezetés komoly feladat, így aki vezető pozícióba kerül, fontos, hogy képes legyen felvértetni magát az annak sikeres ellátásához elengedhetetlen készségekkel. Mindezek előtt azonban a legfontosabb, hogy mielőtt vezetni kezdene, tudja, hogy a másoknak való iránymutatás milyen különleges felelősséget von maga után, s hogy az ennek megfelelő alázattal viszonyuljon annak teljesítéséhez.

Kovács Jichak rabbinövendék cikke Levi Avzton rabbi írása nyomán.

ÜNNEPI IMAREND (Vasvári Pál utcai zsinagóga)

Péntek este – Svii sel Peszách

Minchá délutáni ima
és ünnepi esti ima 18 óra

Szombat reggel

Sáchárit reggeli ima 9.15
Birkát kohánim – Papi áldás kb. 11.30

Szombat este – Ácháron sel Peszách

Minchá délutáni ima
és ünnepi esti ima 18 óra

Vasárnap reggel

Sáchárit reggeli ima 9.15
Mázkir kb. 11 óra
Birkát kohánim – Papi áldás kb. 11.30

Vasárnap este

Minchá délutáni ima 18 óra
Messiási lakoma és fábrengeni (az udvarban) 18.30

Imaidók a következő hétre (április 3–9.)

AZ ISTENTISZTELETEKEN MASZK VISELÉSE KÖTELEZŐ!

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga

(VI., Vasvári Pál u. 5.)

Szombat-vasárnap:

(lásd az ünnepi imarendben)

Hétfő-péntek: 8.00 Reggeli ima,

19.20 Délutáni ima a Keren Orban

Péntek:

17.00 Kérdések és dilemmák a hetiszakaszban

(Szabó György Menáchem előadása);

18.00 Minchá délutáni ima;

Kábálát Sábát, majd süteményes Kidus;

19.00 Midrási történetek a hetiszakaszhoz

(Oberlander Báruch rabbi előadása)

Óbudai Zsinagóga

(III., Lajos utca 163.)

Szombat: 10.00 Ima,
majd Kidus, 18.30 ima

Vasárnap: 10.00 ima,
majd kidus; 18.30 ima,
19.00 Messiás-lakoma

Hétfő-péntek

(munkanapokon):

6.30 Reggeli ima

Péntek: 17.30 Tanulás

18.00 Kábálát Sábát,

majd Kidus

Budavári Zsinagóga

(I., Táncsics M. u. 26.)

Szombat:

9.15 Reggeli tanulás

(zsidó misztika)

10.00 Reggeli ima

Péntek:

17.30 Szombatfogadás

Cháj Galéria

(Szentendre, Pátriárka u. 6.)

Szombat:

9.30 Reggeli tanulás

(zsidó misztika)

10.00 Reggeli ima,

majd Kidus

Péntek:

18.30 Kábálát Sábát,

majd Kidus

Velem és a Rebbével történt Mindenkivel a saját nyelvén

Apám, Joszef Ráchámim rabbi Marokkóból vándorolt Izraelbe 1911-ben, és a jeruzsálemi óvárosban telepedett le. Én is ott születtem 1937-ben. Bár rendkívüli szegénységben éltünk és a biztonsági helyzet is aggasztó volt, a szüleim arra buzdították a bátyámat és engem is, hogy a tóratanulásnak szenteljünk magunkat. Engem a haderai Novárdok jesivába küldtek, ahol öt évet töltöttem, majd 1952-ben, a bátyám, Meir unszolására a Lodban működő Chábád jesivába iratkoztam át.

Ők elsősorban lubavicsi családokból származtak, én egy olyan litván jesivában tanultam addig, mely ellenezte a hászidizmust. Nem hittek abban, hogy 15 éves létemre képes leszek a mély hászid tanításokban elmerülni. Ez nagyon bántott. Amikor megosztottam a kétségeimet a tanárainkkal, ők azt javasolták, hogy írjak levelet a Rebbének.

Ettől kezdve gyakran váltottam levelet a Rebbével, aki nem sokkal korábban vette át a mozgalom vezetését, és eleinte minden levelemre részletes választ küldött. De a későbbiekben is, amikor már rendkívül elfoglalt volt, mindig jelezte, ha már régóta nem írtam neki. Egyszer kézírásos levél érkezett tőle: „Még lep, hogy nem ír ... és elszomorít, hogy az elmaradt válaszaimból arra a következtetésre jutott, hogy túlságosan sok teher nyomja a vállamat”.

Ebből megértettem, hogy a Rebbe számára fontosak voltak a leveleim, még ha nem is volt ideje, hogy válaszoljon rájuk.

Amikor eljegyeztem a menyasszonyomat, a szüleimet nagyon elszomorította, hogy nem volt lehetőségük elegáns eskü-

vőt rendezni nekünk. Anyám ekkor gondolt egyet, és levélben fordult a Rebbéhez. Nem sokkal később a jesivatól pénzt kaptunk a bútorokra, egy gazdag dél-afrikai mecénás pedig ezer dollárt

szfáradi zsidók egyszerű hitét és arra biztatott, hogy a rabbik iránt érzett hatalmas tiszteletüket használjam arra, hogy olyan micvák megtartására buzdítsam őket, melyeket talán elhanyagol-

Simon Elituv rabbi Mevasseret Cion város és az 52 települést magába foglaló Binjámin területi önkormányzat rabbija.
Az interjú 2013 februárjában készült Jeruzsálemben.

küldött az esküvő kiadásaira. Házasságunk első évében mindketten tanítással foglalkoztunk. Később kitanultam a kóser mézszáros mesterséget és Jugoszláviában, Romániában, illetve Argentínában vállaltam munkát. Argentínában elvállaltam egy lányiskola vezetését, továbbá Tórárt tanítottam a buenos airesi szfáradi hitközségben. Egy idő múlva kineveztek a Szukát Dávid zsinagóga rabbijának, ahol elsősorban Szíriából bevándorolt zsidók imádkoztak.

1974-ben New Yorkba utaztam, ahol lehetőségem nyílt személyesen találkozni a Rebbével. Mindössze 15 percet töltöttem a társaságában, de életre szóló élményben volt részem. Reszketve léptem a szobába, de a Rebbe kedves mosolyától ez azonnal megszűnt. A Rebbe méltatta a

nak. Megjegyezte, hogy amíg a kóser ságot szigorúan tartják és fontos számukra, hogy zsinagógaiban imádkozzanak szombatokon és ünnepeken, a családi tisztaság és a tóratanulás területén ösztönzésre szorulnak. A Rebbe arra is felhívta a figyelmet, hogy sok energiát kellene arra fordítanom arra, hogy a fiatalok hétköznap is részt vegyenek a közösségi imákon, hogy átvegyék a fogyatkozó idősebb generáció helyét.

Mivel jó nyelvérzékem van, a Rebbe arra biztatott, hogy ezt is a zsidóság terjesztésének szolgálatába állítsam. Az Argentínában élő szfáradi zsidók jelentős része arabul beszélt, mely nyelvet én még gyerekként sajátítottam el otthon. A Rebbe arra is megkért, hogy írjak cikkeket egy népszerű, jiddis nyelvű lapban. Jiddisül

még a lodi jesivában tanultam meg. Számos országban megfordultam, ahol előadásokat tartottam és oktatási anyagokat készítettem. Sok család érdeklődése fordult a zsidóság felé, s mindez annak volt köszönhető, hogy a Rebbe annak idején irányt mutatott a számomra. A Rebbe útmutatása segítségével sok nőt vettem rá arra, hogy kezdje el a családi tisztaság törvényeit tartani és sok családot győztem meg arról, hogy küldjék a gyerekeiket zsidó iskolába, nehogy az asszimiláció útjára lépjenek.

Amikor a gyermekeink idősek lettek, kénytelenek voltunk Izraelbe küldeni őket, mert Argentínában nem voltak megfelelő zsidó iskolák a számukra. A feleségem nagyon nehezen viselte a hiányukat, és írt is erről a Rebbének. A Rebbe a következőt válaszolta nekem: „Tegye azt, amit a felesége kér”. Így tehát tíz év elteltével visszatértünk Izraelbe, ahol a zsidó oktatás területén helyezkedtünk el.

Úgy érzem, hogy a Rebbe valódi apai szeretettel fordult felém, és ebből voltam képes erő meríteni. Hiszem, hogy a Rebbe és a hászidjai között ma is ugyanolyan kapcsolat áll fent, mint egykor és tőle kapjuk az erőt, hogy felgyorsítsuk a végső megváltás elérését, jöjjön el még a mi napjainkban, ámen.

Simon Elituv rabbi

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:
www.youtube.com/alubavicsirebbe

19:00

Oberlander Báruach

Hétfő: Zohár, a Ragyogás Könyve, a zsidó misztika alapműve (38)
Kedd: Hászid történetek és mesék (49)
Szerda: Kérdezd a rabbit! (50)
Csütörtök: Hetizakasz a kabbala tükrében: Ellenkező vélemény

20:00

Megyeri Jonatán

A zsidó filozófia alapjai

21:00

Faith Aser

Kedd: Zsidó misztika Csütörtök: Zsidó vallásjog

A zsidó.com Facebook-oldalán élőben

Facebook Tanház

VIRTUÁLIS BÉT MIDRÁS

11 Shares 1.7K Views

Kóser konyha Chároszet Olaszországból

A széderasztal egyik fontos „szereplője” a *chároszet*. A malterre emlékeztető édes egyveleget más és más módon készítik el a világ különböző pontjain. Az *Egység* magazin 140. számában megismerkedhetünk a *chrajszesz* szimbolikájával és néhány különleges recepttel is.

3 alma (édes vagy savanyú) meghámozva, kimagozva, felkockázva;
2 körte meghámozva, kimagozva, felkockázva;
¾ pohár mazsola;
1 pohár kimagozott és feldarabolt aszalt szilva;
1 1/3 pohár kimagozott, feldarabolt datolya;
2 pohár édes vörösbör;
1/3 pohár fenyőmag;
2/3 pohár felaprított mandula; ½ pohár méz vagy cukor;
1 kk. őrölt fahéj;
½ kk. őrölt gyömbér

A hozzávalókat lábosba töltjük, és 20-30 perc alatt, időnként kevergetve nagyon puhára főzzük. Ha túlságosan kiszárad, adjunk hozzá apránként vizet. Egyéb gyümölcsökkel is gazdagíthatjuk a keverékünket: cukrozott és felaprított citrom- vagy narancshéj, dió, pisztácia, szárított füge, narancs- vagy citromlé, gyömbér, szerecsendió, szegfűszeg.

Peszáchi kérdések az óraátállítás és a járvány árnyékában

Peszách alatt mindig sok kérdéssel fordulnak a rabbihoz az ünneppel kapcsolatban, idén azonban két speciális helyzet is problémákat vetett fel. Az alábbiakban az Oberlander Báruch rabbihoz érkezett kérdésekből válogattunk.

1. Lehet-e szombati étkezést tartani muszáf ima előtt?

Ahogy az ünnep előtti héten a *Gut Jantev* mellékletben írtam, szombaton szokatlanul korán kellett imádkozni, hogy időben, 9.42-re befejezzük a *chomécevést*. Ezért fél 7-kor kezdtük az imát.

Felmerült a gondolat, hogy talán kényelmesebb lett volna pl. 8-kor kezdeni és 9-re befejezni a reggeli imát, a zsinagógában tartani a kidust kenyérral és *chomécos* ételekkel, majd az asztali áldás elmondása után folytatni tóraolvasással és muszáf imával. Ezt két ok miatt nem lehetett.

Az egyik ok technikai: a világjárvány alatt nagyon nem ajánlatos nagy kidusokat tartani a zsinagógában. Különösen problémás ez ott, ahol nem az udvaron imádkoznak, vagy nem megoldott a levegő megfelelő cseréje.

A másik, háláchikus ok az, hogy a *Sulchán áruch* (RSZ 286.4.) szerint muszáf előtt szabad ugyan kidust tartani süteménnyel és más ételekkel, azonban teljes *szeudát* kenyérral nem lehet. Ha valaki mégis nagyon gyöngének érzi magát, akkor maximum egy tojásnyi kenyeret szabad ennie, de nem többet (SÁ uo.).

2. Szabad-e átállítani jom tovkor az órát?

Az óraátállítás vasárnap hajnalban tovább-bonyolította a helyzetet, hiszen a digitális órák közül sok automatikusan állt, azonban az analógok nem, így nehéz volt eligazodni a régi és az új idő között.

Felmerült a gondolat, hogy állítsuk át az órákat már pénteken, de attól tartottam, hogy az keveredést okozna a *chomécevést* időpontjában, így elvettem ezt

az ötletet. A másik megoldást az jelentette volna, ha vasárnap, az ünnepnapon állítjuk át az analóg órákat, de erre két ok miatt nem volt lehetőség. Egyrészt a faliorák a *Sulchán áruch* (OC 308:50.) szerint *mukcának* számítanak, olyan tárgynak, amit nem szabad megmozdítani sem sábeszkor. És bár az elfogadott vélemény, hogy a karórák dísznek számítanak, ezért nem mukcák (*Misná brurá* uo. 168.), azonban mégis elterjedt az a vélemény, hogy nem szabad átállítani azokat sem, mert javításnak számítana.

3. Mikor lehet megkezdeni az esti imát?

Vasárnapról az imaidóknél az óraátállítás és kijárási tilalom miatt az esti imát jóval a csillagok feljövetele előtt kellett mondani ahhoz, hogy mindenki időben hazaérjen. Igaz, hogy a mááriv imánál van könnyítés arra, hogy közösségben a csillagok feljövetele előtt lehet imádkozni (SÁ uo. 235:1.), azonban nem lehet bármennyivel az előírt idő elé hozni. Bölcseink szerint még naplemente előtt is el lehet mondani, de csak a *plág háminchá* után (uo. 233:1.). Ez, a bizonyos szempontból már az estehez tartozó időpont nagyjából egy órával van naplemente előtt. (A *plág háminchá* mindenkori pontos ideje nap-tárunkban a „További budapesti időpontok” fejezetben található.) Vasárnap ez az időpont 17.53-kor volt, úgyhogy 18 óra után minden további nélkül lehetett esti imát mondani, de pl. június 5-én már nem lehet majd esti imát mondani 19.03 előtt, így, ha még akkor is érvényben lesz este 8-tól kijárási tilalom,

akkor már nem lesz lehetőség közösségben imádkozni.

4. Ki szabad-e venni az elzárt szekrényben maradt peszáchi használati tárgyat?

Egy olvasónk nehéz helyzetbe került, mert egy peszáchi használati eszköz véletlenül egy Peszáchra elzárt helyen maradt: azzal a kérdéssel fordult hozzám, hogy elő lehet-e venni azt.

Előírás, hogy a *chomécos* szekrény vagy szoba le legyen zárva az ünnep alatt. Sőt, azt a helyiséget, ahol el van zárva, még bérbébe is adjuk, hogy egyáltalán ne legyen az eladott *chomécc* a mi területünkön (SÁ RSZ uo. 448:7. végén; uo. 3. kötet 454. oldal végén). Ha azonban az ember könnyen nyitja ezt a szobát, ki-be járka benne, akkor az egész eladást, bérbeadást nem veszi komolyan. Ha azonban bent felejtett valamit, amit nem volt szándéka eladni, és nagy szükség van rá az ünnepen, akkor ki szabad nyitni rövid időre, kivenni, ami kell és rögtön visszazárni. Ez a vevő, bérlő számára is elfogadható, hisz erről külön meg is szoktam állapodni a vevővel/bérlővel.

5. Beszélhetünk-e az áldás nélküli kézmosás után?

Normális esetben az étkezés előtti kézmosást áldásmondás követi, ami után már nem szólalunk meg a kenyérevésig (SÁ uo. 166:1.), de széderen az első kézmosáskor, amit a *kárpászevés* előtt ejtünk meg, nem mondunk áldást. Felmerül a kérdés, hogy szabad-e beszélni utána.

Mivel valójában nem az áldás miatt nem szabad beszéddel félbeszakítani a folyamatot, hanem a kézmosás miatt, nem szabad ilyenkor sem megszólalni. Csak így tudjuk a kézmosást az evéssel összekapcsolni (*Cházon Ovádjá – Peszách, Urchá*).

További kóser Peszáchot kívánok mindenkinek!

Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: Oberlander Báruch rabbi
Főszerkesztő: Steiner Zsófia

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: Cseh Viktor, Dénes Anna,
Kovács Jichák, Molnár Zsófia
Nyomdai előkészítés: Juhász Valéria
ISSN 1416-4604

